

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359023.08>

CZU: 339.5.012.42+339.5.012.435

LIBERALISM VS PROTECTIONISM (CASE STUDY)

LIBERALISMUL VS PROTECȚIONISM (STUDIU DE CAZ)

NEGARĂ Maxim, student, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor :maxnegara252@gmail.com

Abstract. *This paper aims to analyze two contradictory policies of international trade liberalism versus protectionism. I reflected on the history of the emergence and role of these policies as well as their evolution through concrete examples. I also analyzed the advantages and disadvantages of these policies on a state's economy. In the case study, I also touched upon the protectionist policy of the United States in the context of the trade war with China.*

Key words: *liberalism, protectionism, GATT, types, SUA, A. Smith, D. Ricardo, K. Marx, F. Engels, OMC*

JEL CLASSIFICATION: M48, O12, O21

INTRODUCERE. *Protecționismul este o politică de stat menită să protejeze piața internă de concurenți și, adesea, să cucerească piețele externe. În schimb, politica de Liberalizare (comerț liber) urmărește deschiderea pieței interne către bunuri străine, capital, forță de muncă, crescând astfel concurența pe piața internă. Atât protecționismul, cât și liberalismul reflectă în primul rând reacția anumitor state la schimbările în diviziunea internațională a muncii, la evenimentele care au loc în relațiile economice internaționale. Istoria relațiilor economice internaționale din secolul al XIX-XXI-lea. arată că comerțul internațional s-a caracterizat prin alternarea perioadelor de liberalism și protecționism.*

Definiție	
Liberalism	Protecționism
Liberalizarea comerțului este eliminarea sau reducerea restricțiilor sau barierele privind schimbul liber de mărfuri între națiuni. Aceste bariere includ tarife, cum ar fi taxe și suprataxe, bariere netarifare, regulile de licențiere și cotele. Economiiștii consideră deseori relaxarea sau eradicarea acestor restricții ca pași pentru promovarea comerțului liber	Protecționismul se referă la politicile guvernamentale care restricționează comerțul internațional pentru a ajuta industriile interne. Politicile protecționiste sunt de obicei implementate cu scopul de a îmbunătăți activitatea economică în cadrul unei economii interne, dar pot fi implementate și din motive de siguranță sau calitate.

Sursa: Elaborat de autor în urma cercetărilor efectuate.

GATT liberalizarea comerțului internațional. Acordul general privind tarifele și comerțul (GATT), semnat la 30 octombrie 1947 de 23 de țări, a fost un acord legal care minimizează barierele în calea comerțului internațional prin eliminarea sau reducerea cotelor, tarifelor și subvențiilor, păstrând în același timp reglementări semnificative. GATT a fost menit să stimuleze redresarea economică după al Doilea Război Mondial prin reconstruirea și liberalizarea comerțului global. La rezolvarea acestor probleme au contribuit crearea Comunității Economice în Europa de Vest și apariția Uniunii Vamale în cadrul acesteia, precum și crearea Asociației Europene a Liberului Schimb. Runda Kennedy a devenit una dintre cele mai cuprinzătoare tratate comerciale multilaterale la nivel internațional. Sa finalizat în 1967 cu încheierea unor acorduri importante care stabileau o reducere a taxelor vamale cu 35-40% în termen de 5 ani. Runderile ulterioare de la Tokyo și Uruguay au contribuit, de asemenea, la liberalizarea comerțului. În anii 80-90. În cursul general al liberalizării comerțului mondial în politica comercială externă a principalelor țări occidentale, au început să apară din nou elemente de protecționism asociate cu intensificarea concurenței internaționale.

Aspecte ale sistemului comercial multilateral. Ca urmare a Runderii Uruguay (1986-1994), ultima rundă de negocieri comerciale în cadrul GATT, 125 de țări și teritorii care au participat la aceasta au adoptat 56 de acorduri, aranjamente și decizii legate de o gamă largă de măsuri de reglementare a comerțului exterior, inclusiv regulile și procedurile de soluționare a litigiilor și funcționarea mecanismului de revizuire a politicii comerciale internaționale. Cel mai important dintre documentele rundei a fost acordul privind constituirea noua institutie economica internationala - Organizatia Mondiala a Comertului (OMC), care a devenit succesorul GATT. Documentele adoptate de rundă prevedeau ca prescripțiile acestora să fie reflectate în legislațiile naționale ale țărilor membre fără excepții. De asemenea, negociatorii au convenit că, în termen de cinci ani, țările dezvoltate vor reduce nivelul mediu al taxelor vamale la mărfurile industriale cu 40%, iar țările în curs de dezvoltare - cu 2/3 din acest nivel. De asemenea, s-au angajat să „consolideze” marea majoritate a taxelor de import, adică să nu le ridice unilateral pe viitor. Țările dezvoltate au trebuit să crească ponderea taxelor „consolidate” în valoarea lor totală la 97%, iar țările în curs de dezvoltare la 91%. În plus, Statele Unite, Japonia, UE și Canada s-au angajat să elimine taxele la medicamente, instrumente medicale, echipamente de construcții, mașini agricole, metale negre, mobilier, hârtie, bere, băuturi spirtoase și jucării. De atunci, numai țările care au aderat la OMC după crearea acesteia și-au asumat obligații de reducere a taxelor.

Nivelul mediu al taxei vamale la import, %, fără produse agricole și combustibil

Țări	1990	1995	2002	1990 până 2002
UE	8,1	6,1	4,1	50,6
SUA	5,9	5,3	3,7	62,7
Japonia	3,8	3,5	2,6	68,4
Brazilia	34,0	13,8	14,4	42,4
India	83,0	30,8	31,3	37,7
China	42,2	22,0	14,7	34,8
Filipine	19,2	19,4	5,2	27,1

Sursa: Elaborat și adaptat de autor în baza datelor -Дюмулен, Ипполит Ипполитович „Международная торговля : тарифное и нетарифное регулирование” М.: 2009. pag 121

Runda Uruguay a reprezentat un fel de salt calitativ în dezvoltarea sistemului comercial internațional, datorită căruia problemele complexe ale reglementării acestuia care s-au acumulat pe măsură ce amploarea comerțului mondial a crescut, au găsit soluții relativ echilibrate, care răspund în general intereselor diferitelor grupuri de țări și state individuale. O realizare importantă a acestei runde de negocieri multilaterale a fost aceea că instrumentele juridice adoptate nu mai acoperă doar sfera comerțului cu mărfuri, ci și comerțul cu servicii, aspecte comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală și măsuri de investiții. Prevederile cuprinse în GATT au fost completate de acorduri separate care reglementează comerțul cu produse agricole, textile și îmbrăcăminte, aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare, reguli pentru determinarea țării de origine a mărfurilor, efectuarea inspecțiilor înainte de expediere etc.

Funcțiile OMC.

1. *Negocieri comerciale*- OMC facilitează negocierile comerciale între țări prin furnizarea unui cadru pentru structurarea acordurilor, precum și prin furnizarea de mecanisme de soluționare a litigiilor. Acesta creează un cadru juridic internațional care asigură schimbul fără probleme de bunuri și servicii între țările membre.
2. *Implementare și Monitorizare*- Odată ce acordurile sunt negociate, sarcina OMC este să se asigure că țările semnatare își respectă angajamentele în practică. De asemenea, produce cercetări bazate pe impactul acordurilor asupra economiilor țărilor implicate.
3. *Soluționarea litigiilor*- OMC acționează și ca organism de soluționare a diferendelor atunci când există un conflict comercial între statele sale membre. Membrii OMC pot depune plângeri împotriva altor state membre dacă consideră că politicile comerciale și economice ale unei țări sunt diferite de angajamentele asumate în cadrul unuia dintre acordurile OMC. În urma plângerii, există audieri formale, precum o instanță, până când se ajunge la o înțelegere.

Exemplu de liberalizare a comerțului. Acordul de Liber Schimb din America de Nord (NAFTA) a fost semnat la 17 decembrie 1992 de Canada, Mexic și Statele Unite. A intrat în vigoare la 1 ianuarie 1994. Acordul a eliminat tarifele la produsele care erau comercializate între cele trei țări. Unul dintre obiectivele NAFTA a fost integrarea Mexicului cu economiile foarte dezvoltate ale Statelor Unite și Canadei, în parte pentru că Mexicul era considerat o nouă piață profitabilă pentru Canada și Statele Unite. Cele trei guverne au sperat, de asemenea, că acordul comercial va îmbunătăți economia Mexicului. De-a lungul timpului, comerțul regional s-a triplat, iar investițiile transfrontaliere au crescut între țări. Cu toate acestea, fostul președinte Donald J. Trump a considerat acordul dăunător pentru locurile de muncă și producția din SUA. La 30 septembrie 2018, administrația Trump a încheiat negocierile privind un pact actualizat, Acordul SUA-Mexic-Canada (USMCA), care a intrat în vigoare la 1 iulie 2020. Majoritatea economiștilor sunt de acord că NAFTA a fost benefic pentru economiile Canadei și SUA. Potrivit unui raport al Consiliului pentru Relații Externe, comerțul regional a crescut de la 290 de miliarde de dolari în 1993 la peste 1,1 trilioane de dolari în 2016, iar stocul de investiții străine directe (ISD) din Mexic a crescut de la 15 miliarde de dolari la peste 100 de miliarde de dolari.

Avantaje și dezavantaje a liberalismului.

Avantaje: Creșterea investițiilor străine; Prețuri de consum mai mici; Tehnologizarea economiei interne; Specializarea economiei.

Dezavantaje: Creșterea șomajului; Condiții de muncă nesănatoase; Concurența mai mari din partea producătorilor străini.

Politica protecționistă. Protecționismul a apărut în epoca acumulării primitive de capital în Europa (secolele XVI-XVIII). Fundamentele teoretice au fost dezvoltate de mercantiliști, care leagă bunăstarea statului exclusiv de o balanță activă a comerțului exterior. Ulterior a început să cedeze loc principiului comerțului liber. Fundamentarea este dată în lucrările clasicilor economiei politice A. Smith și D. Ricardo. În condițiile moderne, tendința dominantă este liberalizarea comerțului exterior, deși încă persistă unele elemente de protecționism, în special în domeniul protecției agriculturii. O analiză profundă a protecționismului și liberalizmului a fost făcută în lucrările lui K. Marx și F. Engels. Perioada în care capitalismul se dezvoltă într-un stadiu monopolist este caracterizată de protecționism „*ofensiv*”, care protejează de concurența străină nu ramurile slabe ale industriei, ci pe cele mai dezvoltate, extrem de monopolizate. Scopul său este de a cuceri piețele externe. Obținerea de venituri de monopol în interiorul țării face posibilă vânzarea mărfurilor pe piețele externe la prețuri mici, de dumping.

Tipuri de protecționism. Domeniile tipice ale activității protecționiste includ creșterea prețurilor de piață pentru mărfurile străine, scăderea costurilor producătorilor autohtoni sau restricționarea accesului producătorilor străini la piața bunurilor din industrie. Principalele mijloace de protecționism includ *taxele, cotele, restricțiile administrative, subvențiile și controalele valutare.*

Avantaje și dezavantaje a protecționismului.

Avantaje: Protejează noile industrii ale unei țări de concurența străină; Creează temporar locuri de muncă pentru lucrătorii casnici; Scăderea dependenței de statele străine; Politicile protecționiste tind să stimuleze PIB-ul economiei datorită creșterii producției interne.

Dezavantaje: Creșterea prețurilor; Stagnarea progreselor tehnologice; Opțiuni limitate pentru consumatori.

Studiul de caz Războiul comercial între SUA și China. În timp ce candidează pentru funcția de președinte în 2016, Donald Trump și-a exprimat disprețul față de multe acorduri comerciale actuale, promițând că va aduce locuri de muncă în producție, înapoi în Statele Unite din alte națiuni unde au fost externalizate, cum ar fi China și India. După alegerea sa, a început o campanie protecționistă. Președintele Trump a amenințat, de asemenea, că va scoate Statele Unite din Organizația Mondială a Comerțului (OMC). La începutul anului 2018, președintele Trump și-a intensificat eforturile, în special împotriva Chinei, amenințând cu o amendă substanțială pentru presupusul furt de proprietate intelectuală (IP) și tarife semnificative. Chinezii au ripostat cu o taxă de 25% asupra a peste 100 de produse din SUA. Pe tot parcursul anului 2018, cele două națiuni au continuat să se amenințe reciproc, lansând liste cu tarifele propuse pentru diferite mărfuri. Deși China a răspuns cu tarife proprii, taxele americane au avut un impact asupra economiei chineze, dăunând producătorilor și provocând o încetinire. În decembrie, fiecare națiune a fost de acord să înceteze impunerea oricăror noi taxe. Războiul tarifar de încetare a focului a continuat în 2019. În primăvară, China și Statele Unite păreau în pragul unui acord comercial. La începutul lunii mai, oficialii chinezi au adoptat o nouă linie dură în negocieri, refuzând să facă modificări în legile lor de subvenționare a companiilor și insistând asupra ridicării actualelor tarife. Furios de această aparentă întoarcere înapoi, președintele SUA a dublat sancțiunile, anunțând, pe 5 mai 2019, că va crește tarifele, începând

cu 10 mai, de la 10% la 25% la importurile din China în valoare de 200 de miliarde de dolari. S-ar putea să fi simțit încurajat de faptul că deficitul comercial al SUA cu China a scăzut la cel mai jos nivel din 2014. China a oprit toate importurile de produse agricole de către firmele de stat, ca răzbunare. Banca centrală a națiunii asiatice a slăbit, de asemenea, yuanul peste rata de referință de șapte pe dolar pentru prima dată în peste un deceniu, ceea ce a condus la îngrijorări cu privire la un război valutar. Poate realizând că acest lucru a fost reciproc distructiv, Statele Unite și China au convenit asupra unui acord comercial care a fost semnat la 15 ianuarie 2020, dar pandemia COVID-19 ulterioară a amenințat o nouă escaladare a tensiunilor comerciale dintre cele două națiuni.

Concluzie. Pe baza analizei informațiilor privind politica de protecționism și liberalizare în comerțul mondial. Se pot trage anumite concluzii că politica protecționismului și liberalismului trebuie folosită cu reținere. Pentru că dacă nu folosiți protecționismul pe teritoriul țării, atunci puteți pierde ramuri întregi ale economiei țării. De asemenea, la rândul său, nu se poate izola complet de liberalizarea pieței externe, deoarece aceasta poate duce la stagnarea economiei, atât parțial, cât și total.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47.pdf
2. The World Trade Organization (WTO) https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm
3. North American Free Trade Agreement (NAFTA) <https://www.trade.gov/north-american-free-trade-agreement-nafta>
4. Andrew Walter „*Adam Smith and the Liberal Tradition in International Relations*” University Lecturer in International Relations (Oxford) pag 44
5. Karl Marx „*Das Kapital*” Volume I
6. Peter McLaren Article „Karl Marx, Digital Technology, and Liberation Theology” https://www.researchgate.net/publication/334275322_Karl_Marx_Digital_Technology_and_Liberation_Theology
7. Article: „*The US-China trade war: Risks and opportunities for the EU and the United Kingdom*” <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2019/10/17/the-us-china-trade-war-risks-and-opportunities-for-the-eu-and-the-united-kingdom/>
8. Оболенский Владимир Петрович „*Либерализация и протекционизм в международной торговле*”, pag 16
9. Lars Magnusson, Mercantilism: „*the Shaping of an Economic Language*”, London, Routledge, 1994;
10. Article Политика протекционизма и либерализации в мировой торговле <https://gekoms.org/2019/12/15/note-3/>

Coordonatorul științific: DODU-GUGEA Larisa, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: dodu-gugea.larisa@ase.md